

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૬૩૩/૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

મિતેશકુમાર રાજુભાઈ દાતણિયા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી દિપેન દેસાઈ (૨૪૮૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪ તરફથી શ્રી જયનીલ પરીખ, એજીપી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪ ને ડીએસ(પ) દ્વારા નોટિસ બજવણી થયેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

તારીખ : ૧૬/૦૮/૨૦૧૯

સીએવી ચુકાદો

અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી દિપેન દેસાઈ અને સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલ શ્રી જયનીલ પરીખને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાલની પિટિશન દાખલ કરીને, અરજદારે નાયબ વન સંરક્ષક — હાલના સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા પસાર કરવામાં

આવેલ તારીખ નીલ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ નો હુકમ રદબાતલ કરવાની અરજ કરી છે, જેના દ્વારા અરજદારના સસ્પેન્શનને ૨૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ થી ૨૩મી એપ્રિલ, ૨૦૧૯ સુધી ૯૦ દિવસના વધુ સમયગાળા માટે લંબાવવામાં આવ્યું હતું. સદર હુકમ ગુજરાત મુલ્કી સેવા (શિસ્ત અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૭૧ હેઠળ અરજદારના સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કર્યા બાદ પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું.

૩. સામાવાળાઓ હેઠળ વર્ષ ૨૦૧૭ માં ફોરેસ્ટર તરીકે નિમણૂક પામેલા અરજદાર વિરુદ્ધ, ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ ની જોગવાઈઓ હેઠળના કથિત ગુના માટે તારીખ ૦૩જી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ ગુના રજિસ્ટર નં. આઈ-૦૩/૨૦૧૭ વાળી પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (એફ.આઈ.આર.) નોંધવામાં આવી હતી. સદર એફ.આઈ.આર. ના આધારે સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ ના હુકમથી અરજદારને સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હતા. સદર હુકમ તારીખ ૦૪થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે અરજદારને ૫૦% ના દરે સસ્પેન્શન ભથ્થું ચૂકવવામાં આવતું હતું, ત્યારે તારીખ ૧૮મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૭ ના હુકમ મુજબ તારીખ ૦૪થી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૭ થી ૩૧મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૮ સુધીના સમયગાળા માટે તે વધારીને ૭૫% કરવામાં આવ્યું હતું.

૩.૧ તારીખ ૦૪થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ થી અમલ આપતા તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ ના સસ્પેન્શનના હુકમ બાદ, સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા તારીખ ૧૭મી

સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૮ ના રોજ અરજદાર વિરુદ્ધ આરોપનામું જારી કરવામાં આવ્યું હતું, જે સસ્પેન્શનની તારીખથી લગભગ અઢાર મહિનાના અંતરાલ બાદ હતું. અરજદાર વિરુદ્ધ એવો આરોપ હતો કે અરજદાર સામે એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી અને તેમણે સરકારી કર્મચારી માટે અયોગ્ય ગણાય તેવું વર્તન કરીને ફરજ પ્રત્યે પ્રામાણિકતા અને નિષ્ઠા જાળવી ન હતી. અરજદારે તારીખ ૦૧લી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ ના રોજ આરોપનામાનો જવાબ દાખલ કર્યો હતો. એવું જણાય છે કે સામાવાળા નં. ૪ ના તારીખ ૨૬મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના હુકમ દ્વારા અરજદારના સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી અને તેને તારીખ ૨૮મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ થી ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ સુધી લંબાવવામાં આવ્યું હતું. એ એક નિર્વિવાદ બાબત છે કે ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ પછી અરજદારના સસ્પેન્શનની કોઈ સમીક્ષા કરવામાં આવી ન હતી.

૩.૨ અરજદાર દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તારીખ ૨૧મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ તેઓ ફરજ પર હાજર થયા હતા પરંતુ તેમને ફરજ પર ગણવામાં આવ્યા ન હતા. તારીખ ૦૧લી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ થી તેમને પગારની ચૂકવણી બંધ કરવામાં આવી હતી. એવી દલીલ છે કે ૯૦ દિવસ પછી ઉપરોક્ત મુજબ અરજદારના સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવામાં ન આવી હોવાથી, ૧૯૭૧ ના નિયમોની જોગવાઈને ધ્યાને લેતાં તેનો અમલ બંધ થઈ ગયો હતો.

૪. હકીકતો અને ઘટનાઓના ઉપરોક્ત પરિપ્રેક્ષ્યમાં, તારીખો વિવાદમાં નથી. અરજદારને શરૂઆતમાં તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ સસ્પેન્ડ

કરવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે શરૂઆતમાં અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાની ૯૦ દિવસ પૂરા થતાં પહેલાં સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી, ત્યારે એ નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે છેલ્લું લંબાવણ તારીખ ૨૪મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું. સદર લંબાવણ પછીનો ૯૦ દિવસનો સમયગાળો તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ ના રોજ પૂર્ણ થયો હતો. વધુમાં એ બાબત સામે આવે છે કે તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ થી ૨૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ સુધીના સમયગાળા માટે સસ્પેન્શનનું કોઈ લંબાવણ કરવામાં આવ્યું ન હતું. જોકે સદર અંતરાલ બાદ, સામાવાળા સત્તાધિકારીએ સસ્પેન્શનને તારીખ ૨૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ થી ૨૩મી એપ્રિલ, ૨૦૧૯ સુધી લંબાવવા માટે તારીખ નીલ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૪.૧ પિટિશનનો વિરોધ કરવા માટે સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સોગંદનામા પરની કેફિયતમાં, હકીકતોનું પુનરાવર્તન કર્યા બાદ અને ઉપરોક્ત સસ્પેન્શન અને લંબાવણની તારીખો અંગે કોઈ વિવાદ કર્યા વિના, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારને સસ્પેન્શન ભથ્થું ચૂકવવામાં આવ્યું હતું. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ભ્રષ્ટાચારના કેસોમાં સંડોવાયેલા સરકારી કર્મચારીના સસ્પેન્શન સમયગાળાની સમીક્ષા અધિક મુખ્ય વન સંરક્ષક અને સંયુક્ત સચિવ, વન વિભાગના અધ્યક્ષપણા હેઠળની સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે ફોજદારી કેસની ગંભીરતા અને સ્થિતિને ધ્યાનમાં લે છે.

૪.૨ એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ સુધી અમલમાં રહે તે માટે તારીખ ૨૬મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ સસ્પેન્શનનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, ત્યારબાદ નાયબ વન સંરક્ષક તરીકે સેવા આપતા સમિતિના અધિકારીઓની બદલી થઈ ગઈ હોવાથી અરજદારનું સસ્પેન્શન લંબાવી શકાયું ન હતું. એવી દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે ઉપરોક્ત કારણોસર અરજદારના સસ્પેન્શનનો સમયગાળો લંબાવી શકાયો ન હોવા છતાં, નવેમ્બર-ડિસેમ્બર, ૨૦૧૮ ના મહિનાઓ માટેનું નિર્વાહ ભથ્થું અરજદારને ચૂકવવામાં આવ્યું હતું અને અરજદારે તે મેળવ્યું હતું. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૨૬મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ થી ૨૩મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ સુધી અરજદારનું સસ્પેન્શન તારીખ ૧૮મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ ના હુકમ દ્વારા લંબાવવામાં આવ્યું હતું અને તારીખ ૧૮મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ ના સદર હુકમને અરજદાર દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો નથી.

૪.૩ ત્યારબાદ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારના સસ્પેન્શનનો સમયગાળો તારીખ ૨૩મી એપ્રિલ, ૨૦૧૯ ના રોજ પૂર્ણ થવાનો હોવાથી, અરજદારના કેસની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી અને સમિતિ દ્વારા સસ્પેન્શનના સમયગાળાને ૨૪મી એપ્રિલ, ૨૦૧૯ થી ૨૨મી જુલાઈ, ૨૦૧૯ સુધી લંબાવવાનું યોગ્ય માનવામાં આવ્યું હતું. સોગંદનામા પરની કેફિયતમાં, એ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે એન્ટિ કરપ્શન બ્યુરોના અધિકારીઓ દ્વારા ગોઠવાયેલા છટકા અન્વયે કથિત રીતે લાંચ લેતા પકડાઈ જવાના કારણે અરજદારનું

સસ્પેન્શન કરવામાં આવ્યું હતું. તારીખ ૨૫મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ થી સસ્પેન્શન ન લંબાવવા અંગે કેફિયતનામાની દલીલોનો મુખ્ય સાર એ હતો કે નાયબ વન સંરક્ષકોની બદલી થઈ ગઈ હોવાથી સસ્પેન્શનના સમયગાળાની સમીક્ષા શક્ય બની ન હતી અને વિભાગ દ્વારા સમીક્ષા કરવા માટેની જરૂરી કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાઈ ન હતી.

૫. ગુજરાત મુલ્કી સેવા (શિસ્ત અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૭૧ ના નિયમ ૫ ના સુસંગત ભાગો જોઈ શકાય છે.

“૫. સસ્પેન્શન :-

(૧) નિમણૂક સત્તાધિકારી અથવા જે સત્તાધિકારીને તે ગોંણ હોય તેવું કોઈપણ સત્તાધિકારી અથવા શિસ્ત વિષયક સત્તાધિકારી અથવા સરકાર દ્વારા તે વતી સત્તા આપવામાં આવેલ અન્ય કોઈપણ સત્તાધિકારી સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકી શકે છે:
(એ) જ્યાં તેની સામે શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી વિચારણા હેઠળ હોય અથવા પેન્ડિંગ હોય,

પરંતુ શરત એ છે કે, જ્યાં સરકારી કર્મચારી જેની સામે શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી વિચારણા હેઠળ હોય તેને સસ્પેન્ડ કરવામાં આવે, તો સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હોય તે તારીખથી નેવું દિવસનો સમયગાળો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં તેની સામે શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં ન આવે તો આવું સસ્પેન્શન માન્ય રહેશે નહીં,

વધુમાં એવી શરત છે કે સરકાર અથવા વિશેષ કે સામાન્ય હુકમ દ્વારા સરકાર દ્વારા સત્તા આપવામાં આવેલ અન્ય કોઈપણ સત્તાધિકારી, સદર નેવું દિવસનો સમયગાળો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં કોઈપણ સમયે અને શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ ન કરવા માટેના વિશેષ સંજોગો ધ્યાનમાં લીધા પછી, જે લેખિતમાં નોંધવાના રહેશે, શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ કર્યા વિના સસ્પેન્શનનો સમયગાળો નેવું દિવસના સમયગાળાથી આગળ લંબાવી શકે છે:

વધુમાં એવી પણ શરત છે કે સસ્પેન્શનનું આવું લંબાવણ એક સમયે નેવું દિવસના સમયગાળા માટે રહેશે નહીં.

(બી) જ્યાં નૈતિક અધઃપતનનો સમાવેશ થતા કોઈપણ ફોજદારી ગુના સંબંધમાં તેની સામેનો કેસ તપાસ, પૂછપરછ અથવા ટ્રાયલ હેઠળ હોય :

પરંતુ શરત એ છે કે જ્યાં સસ્પેન્શનનો હુકમ નિમણૂક સત્તાધિકારી કરતાં ગોણ અથવા નીચો દરજ્જો ધરાવતા સત્તાધિકારી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય, તો તેવા સત્તાધિકારીએ જે સંજોગોમાં હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો તે સંજોગો વિશે નિમણૂક સત્તાધિકારીને તાત્કાલિક અહેવાલ આપવાનો રહેશે.

(ર) નિમણૂક સત્તાધિકારીના હુકમ દ્વારા સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હોવાનું માની લેવામાં આવશે -

(એ)	...	...	...
(બી)	...	...	...

સ્પષ્ટીકરણ:-

(રએ) આ નિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવેલ હોવાનું માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનનો હુકમ, સસ્પેન્શનની અસરકારક તારીખથી @ નેવું દિવસ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં, સસ્પેન્શનમાં ફેરફાર કરવા અથવા તેને રદ કરવા માટે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા સમીક્ષા કરવામાં આવશે. આવી સમીક્ષા પછી, સક્ષમ સત્તાધિકારી સસ્પેન્શન લંબાવવા અથવા રદ કરવા અંગેનો હુકમ પસાર કરી શકે છે. ત્યારબાદની સમીક્ષાઓ સસ્પેન્શનના લંબાવેલા સમયગાળાની સમાપ્તિ પહેલાં કરવામાં આવશે. સસ્પેન્શનનું લંબાવણ એક સમયે એકસો એંસી દિવસથી વધુ સમયગાળા માટે રહેશે નહીં.

આ નિયમના પેટા-નિયમ (૧) અથવા (૨) હેઠળ કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવેલ હોવાનું માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનનો હુકમ, નેવું દિવસ પૂરા થાય તે પહેલાં વધુ સમયગાળા માટે સમીક્ષા કર્યા બાદ લંબાવવામાં ન આવે તો, નેવું દિવસના સમયગાળા પછી માન્ય રહેશે નહીં.

પરંતુ શરત એ છે કે પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનના કિસ્સામાં સસ્પેન્શનની આવી કોઈ સમીક્ષા જરૂરી રહેશે નહીં, જો સરકારી કર્મચારી સસ્પેન્શનના નેવું દિવસ પૂર્ણ થવાના સમયે સસ્પેન્શન હેઠળ

ચાલુ રહે અને આવા કિસ્સામાં નેવું દિવસનો સમયગાળો કસ્ટડીમાં અટકાયતમાં રખાયેલા સરકારી કર્મચારીને અટકાયતમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે તે તારીખથી અથવા અટકાયતમાંથી તેમની મુક્તિની હકીકત તેમના નિમણૂક સત્તાધિકારીને જાણ કરવામાં આવે તે તારીખથી, બેમાંથી જે મોડી હોય તે તારીખથી ગણવામાં આવશે.

- (૩) જ્યાં બરતરફી, દૂર કરવાની શિક્ષા અથવા
- (૪) જ્યાં બરતરફી, દૂર કરવાની શિક્ષા અથવા
- (૫) પેટા-નિયમ (રએ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને આધીન રહીને, કરવામાં આવેલ અથવા માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનનો હુકમ
- (બી) જ્યાં કોઈ શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહીના સંબંધમાં અથવા અન્યથા સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્ડ કરવામાં આવે અથવા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હોવાનું માની લેવામાં આવે અને અન્ય કોઈપણ
- (સી) આ નિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવેલ હોવાનું માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનનો હુકમ કોઈપણ સમયે સુધારી શકાય છે
- "

૫.૧ નિયમ ૫ ની જોગવાઈઓ પરથી જોઈ શકાય છે તેમ, તે સરકારી કર્મચારીના સસ્પેન્શનના પાસા સાથે સંબંધિત છે. જ્યાં સરકારી કર્મચારી સામે શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી વિચારણા હેઠળ હોય અથવા પેન્ડિંગ હોય ત્યાં સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવા માટે નિયમ ૫(૧) હેઠળ નિમણૂક સત્તાધિકારી

અથવા શિસ્ત વિષયક સત્તાધિકારીને ગોણ હોય તેવા સત્તાધિકારીને સત્તા આપવામાં આવી છે. નિયમ ૫ ના પેટા-નિયમ (૧) ની જોગવાઈ એવી વિચારણા કરે છે કે સસ્પેન્શનનો હુકમ પસાર કર્યાની તારીખથી ૯૦ દિવસનો સમયગાળો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં જો સરકારી કર્મચારી સામે શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં ન આવે, તો આવું સસ્પેન્શન માન્ય રહેશે નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સરકારી કર્મચારીને સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવાની તારીખથી ૯૦ દિવસના સમયગાળામાં શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ કરવાનું સત્તાધિકારીઓ માટે ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યું છે. જો ઉપરોક્ત સમયગાળામાં શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં ન આવે, તો તેના માટે લેખિતમાં કારણો નોંધવા જરૂરી બનશે અને સસ્પેન્શનનું લંબાવણા સદર નિયમની અનુગામી કલમોમાં દર્શાવેલ શરતોને આધીન રહેશે.

૫.૨ નિયમ ૫(૨) સરકારી કર્મચારીની અટકાયત, દોષસિદ્ધિ વગેરેના કિસ્સામાં માની લીધેલ સસ્પેન્શન વિશે છે. પેટા-નિયમ (૨એ) હેઠળ એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે નિયમ ૫ હેઠળ કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવેલ હોવાનું માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનની ૯૦ દિવસ પૂરા થતાં પહેલાં સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા સમીક્ષા કરવી પડશે. વધુમાં એવી પણ વિચારણા કરવામાં આવી છે કે વધુ લંબાવણા માત્ર સમીક્ષા હાથ ધર્યા પછી જ પસાર કરવામાં આવશે. નિયમ ૫ ના પેટા-નિયમ (૧) અથવા પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવેલ હોવાનું માની લેવાયેલ સસ્પેન્શનનો હુકમ ૯૦ દિવસના સમયગાળા પછી માન્ય રહેશે નહીં. સદર હુકમને સમીક્ષા કર્યા પછી

લંબાવવો પડશે, જેમાં વધુ શરત એ છે કે આવી સમીક્ષા ૯૦ દિવસની ચાલુ મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં થવી આવશ્યક છે.

૬. ઉપરોક્ત નિયમમાં દર્શાવેલ શરતો અને વિચારણાઓના પ્રકાશમાં જોતાં, અરજદારને સસ્પેન્ડ કરવાની તેમની વિરુદ્ધની કાર્યવાહી, તે સંબંધમાં સત્તાધિકારીઓ દ્વારા લેવાયેલા નિર્ણયો અને ત્યારબાદ બનેલી ઘટનાઓ એક કરતાં વધુ ક્ષતિઓથી ગ્રસ્ત જણાઈ આવી હતી. તારીખ ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ ના રોજ સસ્પેન્શનનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૧૭મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૮ ના રોજ આરોપનામું જારી કરવામાં આવ્યું હતું, જે આ રીતે દોઢ વર્ષથી વધુ સમય પછીનું હતું. તે તબક્કે ખાતાકીય તપાસ શરૂ કર્યા વિના પ્રારંભિક સસ્પેન્શનને ૯૦ દિવસના સમયગાળાથી આગળ લંબાવવામાં આવ્યું ત્યારે કારણો આપવામાં આવ્યા ન હતા, કે તે ઉપલબ્ધ હોવાનું પણ જણાયું ન હતું, સિવાય કે અરજદાર એફ.આઈ.આર. માં કથિત ગુનામાં સંડોવાયેલા હતા જે પ્રારંભિક સસ્પેન્શન માટેનો આધાર હતો.

૬.૧ એ એક નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે અરજદારનું સસ્પેન્શન છેલ્લે તારીખ ૨૬મી જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના હુકમ દ્વારા ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ સુધી લંબાવવામાં આવ્યું હતું, ત્યારબાદ કોઈ લંબાવણ કરવામાં આવ્યું ન હતું. એવું જણાય છે કે સત્તાધિકારીઓ અચાનક જાગ્યા અને એક મોટો અંતરાલ સર્જ્યા પછી, અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને કથિત રીતે તારીખ ૨૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ થી ૨૩મી એપ્રિલ, ૨૦૧૯ સુધી લંબાવવાની જોગવાઈ કરતો તારીખ

નીલ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ નો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ રપમી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ થી સસ્પેન્શનનું નવીકરણ કરવામાં આવ્યું ન હતું અને તે વચ્ચેના સમયગાળાનું લક્ષણ એવું હતું કે જ્યારે અરજદારનું સસ્પેન્શન ન તો અમલમાં હતું કે ન તો ચાલુ રાખવામાં આવ્યું હતું. અરજદારે સોગંદ પર જણાવ્યું હતું કે તેમને ફરજ પર જોડાવાની પણ પરવાનગી આપવામાં આવી ન હતી.

૬.૨ સર્વોચ્ચ અદાલતે અજય કુમાર ચૌધરી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [(૨૦૧૫) ૭ એસ.સી.સી. ૨૯૧] માં કોઈ કર્મચારીને અસહ્ય લાંબા સમય સુધી સસ્પેન્શન હેઠળ ચાલુ રાખવા સામે સ્પષ્ટ અસંમતિ દર્શાવી છે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે સસ્પેન્શન અનિવાર્યપણે પરિવર્તનશીલ અથવા કામચલાઉ સ્વરૂપનું હોય છે અને તે ફરજિયાતપણે ટૂંકા ગાળાનું હોવું જોઈએ. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જો સસ્પેન્શનનું નવીકરણ રેકૉર્ડ પર સમકાલીન રીતે ઉપલબ્ધ યોગ્ય કારણો પર આધારિત ન હોય, તો તે સસ્પેન્શનને શિક્ષાત્મક સ્વરૂપનું બનાવી દેશે.

૬.૩ શિસ્ત વિષયક કાર્યવાહી સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ કરવાની હિમાયત કરતાં અને સસ્પેન્શનને લંબાવવાનું ટાળતાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે **અજય કુમાર ચૌધરી (ઉપર મુજબ)** માં આ પ્રમાણે અવલોકન કર્યું હતું,

“સસ્પેન્શનના લાંબા સમયગાળા, તેનું વારંવાર નવીકરણ, ખેદજનક રીતે એક સામાન્ય નિયમ બની ગયા છે અને અપવાદ રહ્યા નથી જે તેઓ હોવા જોઈતા હતા. આક્ષેપોની બદનામી, સમાજનો તિરસ્કાર અને પોતાના

વિભાગની હાંસી ભોગવતી સસ્પેન્ડ કરાયેલી વ્યક્તિએ કોઈ ગેરવર્તણૂક, અવિવેક અથવા ગુનાનો ઔપચારિક આરોપ મૂકવામાં આવે તે પહેલાં પણ આ માનસિક યાતના સહન કરવી પડે છે. તેની પીડા એ બાબતની તેની જાણકારી છે કે જો અને જ્યારે આરોપ મૂકવામાં આવશે, ત્યારે તપાસ અથવા પૂછપરછ તેના અંત સુધી પહોંચવામાં, એટલે કે તેની નિર્દોષતા અથવા દોષિતતા નક્કી કરવામાં અનિવાર્યપણે અતિશય સમય લેશે. ઘણી વાર આ બાબત હવે નિવૃત્તિની સાથે જોડાયેલી બાબત બની ગઈ છે.”

(પેરા ૧૨)

૬.૪ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સિવિલ અપીલ નં. ૮૪૨૭-૮૪૨૮/૨૦૧૮ માં સેક્રેટરી ટુ ગવર્નમેન્ટ (હોમ) દ્વારા રજૂઆત કરાયેલ સ્ટેટ ઓફ તમિલનાડુ વિરુદ્ધ પ્રમોદ કુમાર આઈપીએસ ના તાજેતરના ચુકાદામાં અજય કુમાર ચૌધરી (ઉપર મુજબ) નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો હતો અને તેને અનુસરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તારીખ ૨૧મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૮ ના હુકમમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે અજય કુમાર ચૌધરી (ઉપર મુજબ) માં લાંબા સસ્પેન્શનની પ્રથા પ્રત્યે નારાજગી વ્યક્ત કરવામાં આવી છે અને ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સસ્પેન્શન અનિવાર્યપણે ટૂંકા ગાળા માટેનું જ હોવું જોઈએ. હાલના કેસની હકીકતોમાં, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સસ્પેન્શન માત્ર અયોગ્ય રીતે લંબાવવામાં આવ્યું ન હતું પરંતુ ફરજિયાત નિયમો હેઠળ તેની સમીક્ષા ન થવાના કારણે તે વ્યર્થ થઈ ગયું હતું.

૬.૫ હાલની હકીકતો પર આવતાં, સસ્પેન્શનના હુકમમાં રહેલી ક્ષતિઓ તેના ગેરવાજબી લંબાવણથી પણ આગળ વધેલી હતી. સદર નિયમોના નિયમ ૫(૨એ) ની દ્રષ્ટિએ, જો સત્તાધિકારીઓ ૯૦ દિવસથી વધુ અને ૯૦ દિવસની સમાપ્તિ પછી સસ્પેન્શનનો સમયગાળો લંબાવવા માંગતા હોય, તો તેની સમીક્ષા કરવી તેમના માટે અનિવાર્ય હતી. સસ્પેન્શનના સમયગાળાને લંબાવવાની પરવાનગી માત્ર સમીક્ષા પછી જ નહીં પરંતુ ચાલુ ૯૦ દિવસ પૂરા થાય તે પહેલાં સમીક્ષા હાથ ધરીને જ આપી શકાઈ હોત. આ સ્પષ્ટપણે કરવામાં આવ્યું ન હતું. તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ પછી સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવામાં આવી ન હતી અને તેને ચાલુ રાખવામાં આવ્યું ન હતું. આપવામાં આવેલું કારણ તદ્દન ક્ષુલ્લક હતું કે નાયબ વન સંરક્ષકોની બદલી કરવામાં આવી હતી. આવું કારણ ઉપરોક્ત રીતે અને નિર્ધારિત સમયમાં સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવાની નિયમની આવશ્યકતાનું પાલન ન કરવાના બચાવ તરીકે રજૂ કરી શકાય નહીં.

૬.૬ એકવાર ૯૦ દિવસ પૂરા થતાં પહેલાં અરજદારના સસ્પેન્શનનું નવીકરણ કરવામાં ન આવ્યું હોય અને ખાતાકીય કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં ન આવી હોય, ત્યારે સસ્પેન્શન ચાલુ રાખી શકાયું ન હોત. સસ્પેન્શન તે તબક્કે જ અમાન્ય ઠર્યું હતું. ત્યારબાદ તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ થી આગળ, લંબાવણના અભાવે, સસ્પેન્શન ક્યારેય અસ્તિત્વમાં ન હતું અને તે અમલમાં ન હતું. વૈધાનિક નિયમના અમલને ધ્યાને લેતાં સસ્પેન્શન આખરે વ્યર્થ થઈ ગયું હતું. નિયમમાં વિચારણા કર્યા મુજબ દર ૯૦ દિવસના અંતરાલે અને આવા ૯૦

દિવસના સમયગાળાના અંતરાલ પહેલાં સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવી એ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પાલન કરવાની ફરજિયાત આવશ્યકતા હતી.

૬.૭ સદર નિયમોના પાલનમાં લંબાવણા અભાવે સસ્પેન્શન કાયદાની દ્રષ્ટિએ વ્યર્થ થઈ ગયું હોવાથી, ત્યારબાદનો તારીખ નીલ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ નો હુકમ કે જેના દ્વારા લંબાવણા નામે સસ્પેન્શનની સમીક્ષા કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, તે પરિસ્થિતિનો ઉપાય કરી શકતો ન હતો. તેની એવી કોઈ અસર થઈ શકે નહીં કે જેનાથી પહેલેથી જ વ્યર્થ થઈ ગયેલા સસ્પેન્શનની સમીક્ષા થઈ શકે. તારીખ ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ થી અંતરાલ પછી અરજદારના સસ્પેન્શનને લંબાવવાની સદર હુકમમાં પ્રતિબિંબિત વાદગ્રસ્ત કાર્યવાહી કોઈપણ રીતે ટકી શકે તેવી ન હતી. સદર નિયમોના અમલના કારણે જે સસ્પેન્શનનો અંત આવી ગયો હતો તેની સમીક્ષા કરી શકાઈ ન હોત કે તેને લંબાવી શકાયું ન હોત.

૭. ઉપરોક્ત ચર્ચા અને કારણોના પરિણામે, અરજદારના સસ્પેન્શનને લંબાવતો અને ચાલુ રાખતો નાયબ વન સંરક્ષક, ગાંધીનગર – હાલના સામાવાળા નં. ૪ નો તારીખ નીલ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ/સંદેશાવ્યવહાર આથી રદબાતલ કરવામાં આવે છે. સસ્પેન્શન આથી કાયદાની દ્રષ્ટિએ વ્યર્થ ગણવામાં આવે છે અને અરજદારને તારીખ ૨૧મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ થી ફરજ પર ગણવામાં આવશે. અરજદાર તારીખ ૨૧મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ થી શરૂ થતા

સમયગાળા માટે નિયમિત પગાર મેળવવા માટે હકદાર રહેશે, જે અરજદારને હાલના હુકમની પ્રાપ્તિની તારીખથી આઠ અઠવાડિયામાં ચૂકવવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત શરતો અનુસાર પિટિશન મંજૂર કરવામાં આવે છે. ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

અનુપ

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.